

Bryan mellékfoglalkozása.

Írta: Kreutzer Lipót.

Az amerikai lapok meg az európai újságok, két világrészben egyformán foglalkoztak azzal a nagy esettel, hogy William Jennings Bryan, aki külügyminisztere az Egyesült-Államoknak, varietékben conférence-okat tart, amelyeket megfizetnek alaposan, – hogy ilyenképpen kiegészítse a miniszteri jövedelmét.

Ha helyesek voltak ezek a híradások, akkor Bryannak évi 12 ezer dollár, vagyis 60 ezer korona a miniszteri jövedelme. Nagyobb, mint a mi kormányzó embereink fizetése, – a minisztereknek meg az államtitkároknak minálunk körülbelül éhségbérük van, – de éppenséggel nem nagy jövedelem Amerika egyéb óriás arányaihoz képest.

Ez a helyzet, a Bryan fogyatékos jövedelme, ami annyit jelent, hogy az amerikai kormányzó államférfiaknak általában nincsen tui-nagy fizetésük. Amerikában hiba, az Unióban a demokrácia hibája. Mert igenis megértjük, hogy a jövedelem ne legyen szertelen ott sem, a társadalom ormain, megértjük és helyesnek látjuk, hogy a vezető állásokban levő embereknek se legyen túlságos nagy jövedelmük, de nem értjük meg, miért legyen az Egyesült-Államok külügyminiszterének kisebb a jövedelme, mint akárhány fölcseperedett, az emberiség nagy érdekei szempontjából éppen nem jelentős vállalati igazgatónak.

Az aránytalanság a jövedelem eloszlásában sehol sem válik a demokrácia dicsőségére és neon válik országok és népek javára. A szertelen nagy és a szertelen kis jövedelmek odatartoznak számos máai társadalom súlyos berendezései közé, – majd változtat rajtuk az új igazságok eljövendő korszaka.

De ebben a mai rendben Bryan is megérezte azt a fonákságot, hogy akárhány honfitársának, akiknek kevésbé fontos, a felelősségek súlyával Kevésbé megterhelt a foglalkozásuk, mint az ő nagy hivatali tisztsége, – hogy akárhány bankárnak, üzletembernek, gyárosnak, birtokosnak nagyobb a jövedelme, mint az ő külügyminiszteri fizetése. Ő ennek a meglátásnak levonta a konzekvenciáit és olyan mellékfoglalkozást eszelt ki a maga számára, amely busásan jövedelmez, amely az ő metierjébe jól beleillik és a melyet folytatnia: pompásan összevág a pénzszerzésnek azzal a művészetével, amelyet amerikanizmusnak nevezünk.

Az amerikaiak a fiaikat nem járatták túlhosszu ideig iskolákba, hanem koián kilendítik őket az életbe azzal a legfőbb tanítással, hogy mennél több pénzt szerezzenek. Akármilyen pályán van az amerikai, hivatásához odatartozik az a fontos tulajdonsága, hogy üzletember legyen. Az ügyvéd üzletéket köt, – ezt különben már-már megteszik Európa ügyvédjei is, – az orvos maga is árul gyógyítószereket, a tanár iskolákat tart fõnn, vagyis: az amerikanizmus Kihámozza mindenik foglalkozásból, hogy mennyi benne az üzleti.

alkotórész és miképpen lehet a métierben ezt az üzleti részt értékesíteni.

Bryan elsőrangú szónok, ő tehát ezt a tehetségét, ezt a tudását értékesíti üzleti alapon. Az ilyesmin mi csodálkozunk, talán meg is ütközünk, de nem döbbenünk meg azon az állapoton, hogy bírák, különféle állami tisztviselők nyomorúságos kis fizetésen tengődnek, dehogy is döbbenünk meg rajta, hanem nyilvános alkalmakon mindenkor az idealizmusról beszélünk nekik és magasztaljuk őket, a miért áldozatokat hoznak a közélet oltárán.

Ők, szegények, nem mernek az olyan mellékfoglalkozásra gondolni, amely, ha tisztességes módon is, de üzleti szellemmel telített pénzszerzést jelent. Nem mernek reá gondolni, többnyire nem is értenek hozzá, idegenkednek is tőle, de nem is szabad nekik, a köztisztviselők számos kategóriájának nem szabad mellékfoglalkozás iránt érdeklődniök. A Hesperidák kertjét, amelyben aranyalmák teremnek, elzárják előlük. A hipokrizis tölti be itt a híres kertet őrző alabárdosok szerepét.

William Bryan nem röstelli a mellékfoglalkozását. Az ő föllépése a varietékben szózatossá teszi annak a bölcs tételnek, hogy pénzt szerezni nem szégyen, hogy ennek a célnak az érdekében bölcs dolog mozgósítanunk a bennünk rejlő különféle energiákat. William Bryan föllépése a varietékben új fejezete, színes és frappáns fejezete annak a hasznos művészetnek, amelyet amerikanizmusnak nevezünk.